

MAANDBLAD

UITGEGEVEN DOOR HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

ALGEMEENE ZOMERVERGADERING
te Venlo, in „Café National”, op Maandag
26 Juli 1915, om 12 uur des voormiddags.

Vertrek uit	Maastricht	9.42 u.
„	Sittard	10.23 u.
„	Roermond	11.07 u.
„	Heerlen	9.35 u.
„	Weert	10.13 u.

Agenda:

1. Opening der vergadering door den Voorzitter.
2. Voordracht van het lid C. Blankevoort, m.i. „Beschoouwingen over het Steenkolengebied in Zuid-Limburg”.
3. Huishoudelijke zaken: Verkiezing van Bestuursleden, wegens periodieke aftreding; aanvulling der vacature in 't Bestuur, ontstaan door 't vertrek van den heer Klein; rekening en verantwoording over 't afgelopen jaar.

Pauze tot 3½ uur.

4. Excursie naar Steyl en Tegelen.
Bezichtiging van het Museum van Natuurl. Historie in 't Missiehuis te Steyl; bezoek aan de groote rozenkwekerij van de heeren Leenders te Tegelen; geologische excursie in de omstreken van Tegelen.

Vertrek uit Tegelen in Zuidelijke richting om 8.18 uur.

Introductie van belangstellenden door de leden, vrij.

In de pauze bestaat gelegenheid in „Café National” het middagmaal te gebruiken.

Het Bestuur,
Jos. CREMERS, Voorzitter.
B. J. GILJAM, Secretaris.

Maandelijksche Vergadering op 30 Juni l.l.

Aanwezig: de heeren F. Arnoldts, C. Blankevoort, Dr. J. Beckers, Mevrouw M. Beckers-Corten, de heeren W. E. J. Claessens, Jos. Cremers, C. A. J. M. de Gier, Mevrouw M. E. Giljam, de heeren Arn. Penners, Dr. G. Romijn, H. Schmitz S. J., Sprenger, Swart, Mejuffr. H. Vliexs, de heeren Dr. A. de Wever, A. van den Camp, Dr. v. d. Meer.

Na opening der Vergadering door den Voorzitter, vertoont de heer Sprenger **Bryozoa**, afkomstig uit 'n Zeeuwsche sloot, alsmede 'n brok **Diatomee-aarde** uit Gelderland. Diatomeeën of Kiezels wieren zijn zeer laag-georganiseerde plantjes, die

echter zeer artistiek zijn samengesteld. Heel klein kunnen de grootste zelfs met 't bloote oog maar als fijne puntjes worden waargenomen. Ze leven in zee- en zoetwater. In sommige tijden van 't jaar zijn ze daarin in zeer groote hoeveelheid aanwezig. Als ze gestorven zijn, zinken de kiezelpanters naar beneden en vormen niet zelden dikke korsten. Zoo zijn er geweldig groote aardlagen ontstaan. De stad Berlijn is o.a. op 'n laag van diatomeeën gebouwd, die een dikte heeft van 20 Meter.

Dr. J. Beckers had 'n stuk **mergelblok** meegebracht, waarschijnlijk afkomstig uit Sibbe, vol talrijke mooi-gave schelpen van allerlei soort.

Jos. Cremers droeg twee levende **moeras-schildpadden** — de eene 4 jaren geleden gevonden te Eijsden-Maarland, de andere zoo pas in de buurt van Herzogenrath — over aan de Museum-commissie. (Beide diertjes huizen nu in 'n groot bassin in den Museumtuin te Maastricht).

Pater H. Schmitz S. J. had **wandelende takken** meegebracht. Deze in de tropen tehuis behorende diertjes werden enkele jaren geleden door Fransche missionarissen naar een liefhebber te Gemert gezonden. Vandaar kwamen ze terecht in Artis te Amsterdam; nu zijn ze alomt door 't land verspreid. Pater Schmitz stelt voor ook in 't Museum te Maastricht levende, wandelende takken te houden; ze zijn zeer gemakkelijk in 't leven te houden en zouden zonder twijfel eene attractie voor de bezoekers vormen.

Voor zoover spreker weet, komen levende takken niet voor in 't wild; ze zullen buiten den winter wel niet kunnen verdragen. Is de vorst niet sterk, dan zou 't echter kunnen gebeuren, dat de eieren ook buiten overwinteren.

De heer Sprenger meent vroeger wel eens van zoo'n geval gehoord te hebben.

Dr. Romijn vertoont een paar zeldzame moerasplanten uit Noord-Brabant, **Engelsche distel** en **bastaardmuur**. Hij geeft daarvan zaad aan Dr. de Wever, die 't zal uitzaaien.

Pater H. Schmitz S. J. had verleden jaar op eene excursie in 't veen te Schinveld met den heer J. Beckers en Cremers een **hommelnest** uitgegraven, waarin zich vliegenlarven bevonden.

Deze larven had hij opgekweekt. Hierbij was hem opgevallen, hoe verbazend taai 't leven dezer diertjes was. In den afgelopen winter hadden ze soms weken lang de grootste droogte weerstaan. Hij vertoonde thans de vliegen, die hieruit voortgekomen waren. Opvallend was de buitengewone groote gelijkenis, welke zij vertoonden met hommels.

Hij houdt zich ook dit jaar weer voor de toezending van hommelnesten aanbevolen, omdat hij z'n

studie over de daarin voorkomende parasieten wil voortzetten.

Dr. Romijn deelt de vangst mee van de **Bloed-cicade** in de buurt van Gulpen; hij zal er enkele exemplaren van afstaan aan 't Museum.

Hierna beveelt hij 't nieuw opgericht tijdschrift „Natuurgenot”, 't welk uitkomt in Amsterdam, aan in de medewerking der leden 't Nat. Hist. Gen. en verzoekt den heer Jos. Cremers daarin een artikel te willen schrijven over 't Museum en den botanischen tuin. Dit wordt toegezegd.

Jos. Cremers vermeldt de vermedelijke aanwezigheid van **lössmannen** in de buurt van Ja-beek. Jaren geleden, zouden ze daar, naar hij hoorde, gevonden zijn. Dit zou zeer interessant zijn, wijl ze tot nu toe alléén maar gevonden werden in de buurt van Beek, door Dr. Klein en Dr. J. Beckers.

Pater H. Schmitz S. J. verzoekt opname in 't Maandblad van 'n zeer belangrijke vondst, door hem gedaan in de buurt van Sittard (Kollenberg). Hij vond daar zoo pas eene Mirmycophiele vlieg, die tot nogtoe alléén bekend was uit Engeland. Deze **Plastophora formicarum** is dus nieuw voor de inlandsche fauna.

De heer Sprenger vertoont enkele planten, met rijpe vruchten, van eene aardbei, welke hij twee jaren geleden gevonden heeft op den St. Pietersberg.

Hij heeft ze toen overgebracht in den Museum-tuin, waar zich thans verschillende planten bevinden. De vruchten zijn wit en zeer welriekend. Hij weet niet welke aardbei 't is. De discussie hierover gevoerd tusschen hem, Dr. de Wever en anderen, lost den twijfel niet op.

Naar aanleiding hiervan ontstaat er 'n geanimeerd debat over mutatie van kleuren bij bloemen. De heer Sprenger laat ter verduidelijking verschillende vingerhoedkruiden zien, digitalis purpurea en grandiflora.

Dr. de Wever vertoont bloeiend **edelweisz**, 't welk sinds jaren al staat in den tuin van Dr. Beckers te Beek.

Ten slotte houdt de heer Sprenger 'n voordracht over **kruisingsproeven, Mendel-onderzoekingen**.

Hij is met de proeven begonnen in 1911 in den Proeftuin te Maastricht. Zijn onderzoekingsmateriaal is hoofdzakelijk salade en boonen. Hij heeft er aardige resultaten mee bereikt, zooals bleek uit 't vele materiaal, 't welk hij, ter verduidelijking van z'n voordacht had meêgebracht.

Excursie naar den St. Pietersberg op Pinkster-Maandag 1915.

Tegen half drie verzamelden de deelnemers aan de excursie zich nabij de Pieterspoort. Van hier uit begaven zij zich naar de „Grande Entrée de la Montagne St. Pierre”, zooals bedoelde ingang door Faujas St. Fond — de eerste beschrijver van den St. Pietersberg — genoemd wordt. Deze ingang ligt aan de W. zijde van den berg bij den ingang van het Jekerdal. Hij is eene groote, diepe en hooge grot, van waaruit eenige gangen in het inwendige van den berg voeren. De grot wordt door touristen weinig bezocht en is dus weinigen bekend tenzij den inwoners van Maastricht. Om deze reden was zij door den leider als uitgangspunt der excursie gekozen.

Aan den St. Pietersberg, op Nederlandsch gebied, komen twee afdeelingen van de Krijtformatie voor, het Opper-senonisch krijt, en het Maas-trichtsch krijt — Maastrichtien —, hetwelk door sommigen tot het Senonisch krijt gerekend wordt. Op het krijt ligt eene betrekkelijk dunne laag Oligoceen en op deze het Diluvium.

De vermelde grot is uitgehold in het Midden-Maastrichtsch krijt, en heeft haar eerste ontstaan te danken aan de exploitatie van den mergel als bouwsteen, en hare vergrooting en verhooging aan instortingen. Op ongeveer 1,50 M. boven den vloer bevindt zich eene zoogenaamde gruislaag, eene laag zonder samenhang bijna uitsluitend samengesteld uit verbrijzelde kalkschalen van zeeappels, waartusschen somwijlen verbrijzelde stekels dier dieren. Aan de buitenzijde der grot, aan de bovenzijde van den rotswand, werden aangewezen de twee voor het Maastrichtsch krijt zoo kenmerkende horizonten: twee bryozoën-lagen op een afstand van vier M. boven elkander gelegen. De onderste bryozoën-laag met de daaronder gelegen harde bank, vormt de zoldering der gangen binnen den berg en is tevens de grens tusschen de middelste en de bovenste afdeeling van het Maastr. krijt. Het oligoceen-zand is nabij de grot slechts op een moeilijk toegankelijke plaats zichtbaar.

Alsnu werd langs een smal en steil paadje de hoogte beklommen om zoo op het plateau van den berg te geraken.

De St. Pietersberg is een gedeelte van het Hoofdterras, d. i. van de diluviale Rijn-Maasdelta. Vanaf de plaats waar men stond, had men een heerlijk uitzicht over het Jekerdal. Wendde men het oog naar het W., dan kon men aan de andere zijde van het Jekerdal de voortzetting van het Hoofdterras tot ver in België vervolgen. In het N.W. waren aan den horizon de hoogten van de Kempen zichtbaar, die insgelijks tot het Hoofdterras behooren. Naar het O. gleed de blik over het hier slechts even zichtbare Maasdal heen en vond aan de andere zijde van het Maasdal de oostelijke voortzetting van het Hoofdterras in de hoogten van Keer, St. Geertruid en Ekkelrade. Naar het Zuiden was het uitzicht door boomen niet vrij. Doch later kon in de verte op eene andere plaats getoond worden de steilrand van het plateau van Herve, dat de Rijn-Maasdelta ten Z. begrensd.

De St. Pietersberg is een smalle rug van het plateau, begrensd door het Jekerdal ten W. en het Maasdal ten O. en men stond nabij het Nuiteinde van den rug. Daar moest dus het afdrijven van de löss en zelfs van het grind door het hemelwater aanmerkelijk zijn geweest. En werkelijk was ter plaatse de löss geheel van het plateau verdwenen en betrad men de grintlaag. Later zag men, zuidwaarts gaande, de löss weer verschijnen en steeds in dikte toenemen.

De hellingen langs beide dalwanden van het Jekerdal zijn zacht golvend en gaan benedenwaarts geleidelijk over in den horizontalen bodem van het dal, een gevolg van het langzaam afdrijven van de löss door regenwater. Eenig grint is aldaar ook afgedreven. Doch aan de zijde van het Maasdal, waar de helling over 't algemeen geringer is, is veel meer grint op de hellingen te vinden. Dit is dan vermengd met klei, afkomstig van de löss. In de dalwanden staan op enkele plaatsen de steile krijtrotten aan den dag. De voorkant van de Grande Entrée is er een voorbeeld van. Tal-